

HØRINGSSVAR

Høringssvar fra de 3 organisationer, Danmarks Naturfredningsforening (DN), Biologisk Forening for Nordvestjylland (BFN) og Dansk Ornitologisk Forening (DOF) vedrørende Nationalparkplan 2022-28

I forarbejdet til den gældende plan 2016-2022 deltog de tre foreninger sammen med repræsentanter fra nationalparkens sekretariat, Naturstyrelsen m.fl., i en naturarbejdsgruppe, som efter 11 møder fremlagde 16 naturforbedrende forslag.

I den endelige plan valgte bestyrelsen 22 indsatsområder, hvoraf de 13 blev højt prioriteret. 10 af de 22 indsatsområder var naturforbedrende tiltag, men kun 3 blev valgt som højt prioriteret. Hertil kom, at et gennemarbejdet forslag om en ny zonerings blev afvist af bestyrelsen, hvilket resulterede i, at der i den nuværende nationalparkplan ikke findes en naturbeskyttende zonerings. Et ønske om, at det i planperioden skulle undersøges om Nationalpark Thy kunne leve op til de internationale IUCN-kriterier blev ligeledes afvist.

Vi beklagede i et høringssvar, at den formulerede målsætning: ”Naturen i Nationalpark Thy har højeste prioritet, og at det skal sikres, at naturen i nationalparken på lang sigt er varieret og i balance med de menneskelige aktiviteter” ikke var tilstrækkeligt understøttet og udmøntet i planen.

Efter vores opfattelse er hensynet til beskyttelse og udvikling af naturen i nationalparken vigtigere end organisations-, erhvervs- og foreningsinteresser. Det har nu vist sig, at forbruget af bevillinger til naturen desværre har været meget beskedent i den tid, nationalparken har eksisteret. Det har medført, at nationalparkloven, bekendtgørelsen om Nationalpark Thy og Rigsrevisionens beretning fra 2013 lokalt er udfordret.

Fra fagfolk og de grønne organisationer har der lydt hård kritik af de danske nationalparker, der beskyldes for at være prestigeprojekter, hvis hovedformål åbenbart er at udvikle og understøtte friluftsliv, erhvervsliv og turisme. Naturen i nationalparkerne er ikke bedre beskyttet end naturen uden for parkerne, og disse lever da heller ikke op til de internationale standarder.

På grund af den halvhjertede indsats for naturen er nationalparkerne nu ved at blive overhalet inden om af såkaldte ”naturnationalparker”. Hvis nationalparkerne skal kunne matche den voksende naturforståelse i befolkningen og blandt politikere, er det nødvendigt at sadle om og for alvor prioritere en vildere, rigere og mere mangfoldig natur.

I det følgende fremlægger DN, BFN og DOF deres samlede og koordinerede høringssvar om, hvad der efter vores faglige vurdering bør prioriteres i den kommende planperiode.

Vi finder det vigtigt, at nationalparkfonden i den kommende planperiode viderefører og udbygger nogle af de aktiviteter, som i de to foregående perioder har vist sig væsentlige for sikring og udvikling i naturen og landskaberne i nationalparken. Men vi vurderer også, at det er på høje tid at prioritere og iværksætte en række nye initiativer, så Nationalpark Thy i højere grad imødekommer de af bekendtgørelsens målsætninger, der fremhæver hensynet til netop naturen og landskaberne

Vi har i fremlæggelsen af vores synspunkter taget udgangspunkt i bekendtgørelse nr. 866 af 27. juni 2016 om Nationalpark Thy. Høringssvaret følger således en række punkter i bekendtgørelsen § 3 om målsætning for nationalparkens udvikling.

1. Målsætningens § 3, stk. 1 om naturtypernes bevaring og styrkelse

Der bør ske en intensivering af det hidtidige arbejde med at genskabe naturlig hydrologi.

Eksempelvis bør der ske en genskabelse af den helt oprindelige vandstand i Lortpøt, Færgegård Sig, Possø og Tvoruphul, så disse og lignende områder ikke fortsat (evt. blot med en højere tærskel) afvandes med kunstige grøfter. Grøfterne medfører nemlig en skadelig udfældning af okker, og dræningen forringer vådområdernes oprindelige funktion og naturkvalitet.

Vi mener desuden, at der i den kommende planperiode bør lægges mere vægt på at opsøge mulighederne for inde i plantagerne at genskabe selv mindre, potentielle § 3 hedekær og lignende vådområder. Her vil en simpel grøftelukning og lidt rydning ofte kunne skabe små, naturlige lysninger til gavn for mange arter i flora og fauna. Sådanne lysninger vil ofte kunne holdes åbne af kronvildtet eventuelt suppleret af en relativ beskedent manuel pleje.

Som en tiltrængt plejeforanstaltning på klithederne bør der ske en mere regelmæssig og målrettet afbrænding af de områder, hvor både kvælstofnedfald og ophør af tidligere tiders ekstensive udnyttelse har medført en højere og ændret vegetation. Eksempelvis gælder det områderne, som indtil for få år siden har været yngleplads for Hjejle i Hanstholm Vildtreservat og på Vangså Hede.

Disse lave og meget åbne partier af klitheden bør således have genskabt den særdeles korte vegetation med rensdyrlav, revling og lave dværgbuske, der for et ½ århundrede siden kendetegnede Hjejls typiske ynglepladser disse steder.

Målsætningen i nationalparkbekendtgørelsens § 3, stk. 1 efterleves helt overvejende på de offentligt ejede arealer i NP Thy.

Men på de privatejede arealer, som er omfattet af den generelle beskyttelse i medfør af NBL's § 3 burde der i den kommende planperiode netop inden for nationalparkens afgrænsning arbejdes for en generel tilskudsordning eller tilsvarende initiativ, så det sikres, at ejerne kan få udført en sådan pleje af arealerne, at nationalparkens målsætning kan imødekommes.

Eksempelvis gælder det tilgroningen af klithedens naturtype mellem Vorupør og Stenbjerg samt omkring Lyngby.

Vi har med tilfredshed konstateret, hvordan et naturgenopretningsprojekt ved Vestergaard, som BFN og Den Danske Naturfond er involveret i, har udviklet sig på en sådan måde, at det måske kan danne skole for, hvordan andre fondsfinansierede projekter kan organiseres i NP Thy.

2. Målsætningens § 3, stk. 2 om at skabe større sammenhæng mellem naturområder og landskaber

Der bør skabes en større sammenhæng i klithedens natur og landskabstype ved bl. a. at genskabe en mere oprindelig forbindelse mellem Vangså Klithede og Ålvand Klithede gennem Tvorup Klitplantage.

Tidligere har vi 3 grønne organisationer i vores høringssvar til driftsplanen for NST i perioden 2017-2031 påpeget, at en passende, maksimal bredde af en sådan forbindelse som udgangspunkt kunne være op til 300 meter.

Ved tilvejebringelsen af lysåbne naturtyper i denne korridor bør man især prioritere genskabelse af klithede og kær på de mest lavtliggende og fugtige arealer, hvor der ifølge de høje målebordsblade tidligere var åbent vand.

Tilsvarende forslag om en korridor mellem Kokkjær Vand området og Hanstholm Vildtreservat er for længst fastlagt i den aktuelle driftsplan for NST Thy, men implementering bør så vidt muligt fremskyndes.

I den forbindelse anbefaler vi – med henblik på at genskabe et af publikum og anden færdsel mindre forstyrret naturområde eller vildmark – at Soldatervejen nedlægges og vejmaterialerne fjernes mellem Vilsøbjerg og Kræn Rasmussens Vej. På Vilsøbjergets østside kunne derefter med fordel placeres et diskret udsigtstårn, hvorfra publikum både kunne overskue de store, åbne flader og Kokkjær Vand.

3. Målsætningen § 3, stk. 3 vedrørende omlægning af klitplantagerne til naturnært drevne skove med naturligt hjemmehørende arter af træer og buske

Nationalparkfonden har hidtil kun i beskedent omfang medvirket til at løse denne særdeles omfattende opgave.

Således har nationalparkfonden bekostet plantning og hegning af løvtræer (primært eg) vest for Lodbjerg Fyr og ved Isbjerg i Tved Plantage.

Eftersom opgaven med konvertering af nationalparkens eksotiske træarter til naturligt hjemmehørende arter er særdeles omfattende (jfr. [bilag 1](#)), og fordi opgaven også af klimamæssige grunde bør fremskyndes, så anbefaler vi, at nationalparkfonden i den kommende planperiode hvert år afsætter ca. 1 mio. kroner til denne målsætning.

Vi forudsætter, at Naturstyrelsen Thy med nationalparkfondens ekstra midler, der skal øremærkes til plantning og hegning, tilsvarende lever op til målsætningen ved både at mobilisere supplerende ressourcer samt at gennemføre de fornødne ændringer i den aktuelle driftsplan.

Eftersom den konkrete opgave er så omfattende, så anbefaler vi også, at man straks gør en hastende og prioriteret indsats ("brandmandens lov") for at sikre allerede eksisterende bevoksninger af naturligt hjemmehørende arter i nationalparkens plantager, inden de flere steder ødelægges af hurtigt voksende, invasive arter. Der bør således for nationalparkfondens øvrige midler til undersøgelser foretages en hastende kortlægning af:

- a) Bevoksninger af SKOVFYR (871 ha) for at kunne prioritere den nødvendige indsats mod invasive sitkagraner og contortafyr.
- b) Bevoksninger af EG (415 ha) for at prioritere en tilsvarende indsats som under a).
- c) Alle yngre KULTURHEGN i plantagerne med henblik på supplerende indplantning af passende arter af naturligt hjemmehørende træer og buske.

Til a) og b) skal bemærkes, at de aktuelt høje priser på træflis i nogle tilfælde kan finansiere indsatsen eller nedbringe omkostningerne ved at fjerne de invasive arter. Til c) skal bemærkes, at de meget lave omkostninger ved at indplante relevante hjemmehørende arter i allerede eksisterende hegninger (mod hjortevildtets bidning) muliggør en hurtigere og billigere indsats, end når der skal etableres helt nye hegn. Hvis de i forvejen plantede træer står tæt eller frodigt, vil det trods alt ofte være muligt langs kanterne og ikke mindst mod syd at indplante buske som kristtorn, hassel og vedbend, der alle i årtusinder har været praktisk talt udryddet i Thy.

DN Thy har i 2019 og 2020 med hjælp fra fondsmidler finansieret plantning både mod nord og syd i nationalparken af nogle af de naturligt hjemmehørende træer og buske som f. eks. småbladet lind, spidsløn, avnbøg, skærm-elm, skov-æble og hassel (jfr. bilag 2). Planterne bliver efter aftale med NST Thy plantet som en slags efterbedring i allerede eksisterende kulturhegn, hvori der især er plantet eg.

De oven over nævnte arter har hidtil i alt for ringe omfang været plantet i klitplantagernes mere frodige, østlige dele, hvor de i modsætning til nordamerikanske sitkagraner og contortafyr kan gøre en positiv forskel til fordel for landsdelens oprindelige biodiversitet og dermed leve op til nationalparkens målsætning.

4. Målsætningens § 3, stk. 4 vedrørende synliggørelse af karaktergivende landskabelementer og markante geologiske formationer og forekomster

Vores foreninger finder, at der i de to foregående planperioder er gjort for lidt for at imødekomme netop denne målsætning, selv om emnet rummer betydelige potentialer i nationalparken.

Det bør ikke være en undskyldning, at Naturstyrelsen som lodsejer i nedskæringstider kun har formået at tage begrænsede initiativer.

Efter vores vurdering har bestyrelsen for Nationalparkfond Thy via bekendtgørelsen et betydeligt ansvar for, at målsætningerne bliver ført ud i virkeligheden.

Vi foreslår derfor, at man til fordel for oplevelsen af landskabet, men også i høj grad til gavn for flora og fauna, rydder beplantningerne på den eksisterende stenalderkystskrænt mellem udsigtsplatformen ved Sårup i nord til fugletårnet nord for Tormål i syd.

Tilsvarende bør der ske en tynding af bøgene på stenalderkystskrænten mellem badepladsen ved Nors Sø og fugletårnet længere mod vest, da der nederst på skrænten forekommer en del hjemmehørende arter (f. eks. avnbøg, navr og fuglekirsebær), der på denne nordside overskygges af de mange bøge.

Fra fugletårnet ved Nors Sø i øst og til Bleghule i vest bør der ske en total rydning af den nordvendte stenalderkystskrænt samt gerne en gradvis tilbagerykning af bevoksningen over skrænten.

Endelig bør den aktuelt godt skjulte og nordvendte stenalderkystskrænt, Vegebjerg, i Nystrup Plantage ryddes tilsvarende og holdes åben med efterfølgende hegning og græsning.

Både i Tved Plantage og i Vandet (Kronens Hede) Plantage forekommer der en del ganske markante jordfaldshuller, hvoraf de mest spektakulære bør synliggøres og formidles ved rydning af de nærmeste træer.

Selv ganske små lysninger som disse kan i ellers tætte bevoksninger af f.eks. ædelgran medføre oplevelsesmæssig variation og forbedrede forhold for både svampe, planter og dyr.

5. Målsætningens § 4, stk. 5 om synliggørelse af kulturhistoriske spor

Vi finder, at de mange gravhøje, som afspejler den usædvanligt tætte bebyggelse, der var i Thy i bronzealderen, også bør synliggøres og formidles som led i fortællingen om sandflugten i det vestlige Thy.

Højest sandsynligt var det netop bronzealderfolkets store mængder af kvæg og andre husdyr, der for alvor medførte overudnyttelse af de oprindelige marskenge på det marine forland foran stenalderkystskrænterne og medvirkede til sandflugtens voldsomme omfang.

Især i Lodbjerg og Vandet Plantager ligger mange af disse høje ret nær befærdet vej, og der er allerede før nationalparkens oprettelse sket en betydelig rydning og synliggørelse af disse fortidsminder på statens arealer. I denne sammenhæng bør højen på Isbjerg eller de lidt for hengemte Ravnshøje i Tved Plantage ikke glemmes.

Vi anbefaler derfor, at der i den kommende planperiode lægges vægt på at synliggøre så mange gravhøje som muligt, da de har kulturhistorisk værdi samtidig med, at genskabte lysninger omkring dem gavner flora og fauna.

Af de samme grunde burde det tilstræbes, at man netop i en nationalpark skaber og opretholde et lysåbne område i de 100 meters beskyttelseszone, som naturbeskyttelsesloven påbyder omkring sådanne fortidsminder.

6. Målsætningens § 4, stk. 8 siger, at sårbare naturområder skal beskyttes mod slitage og forstyrrende færdsel og ophold

Aktuelt eksisterer via separate bekendtgørelser områder, der i NP Thy er temporært og permanent lukket for publikum primært af hensyn til sky og sjældne fugle.

Men disse begrænsninger i publikums færdsel har alle eksisteret INDEN nationalparken blev oprettet.

Imidlertid er der efter oprettelsen af NP Thy sket en voldsom forøgelse i publikums antal og deres færdsel i hele nationalparken. Forinden eller sideløbende er der blevet investeret i en ny infrastruktur i form af vandreruter, cykelstier, shelter- og P-pladser.

I den sydligste del af nationalparken er flere af disse faciliteter etableret uden en omhyggelig vurdering af konsekvenserne for værdierne i Natura 2000 områder.

Vi vurderer, at der både for de mere sky fugle og det forstyrrelsesfølsomme hjortevildt i den kommende planperiode er behov for i højere grad at kunne kanalisere publikums færdsel i områder, der i dag er åbne året rundt.

Vi anbefaler derfor, at der i starten af planperioden iværksættes en kortlægning og vurdering med henblik på at genindføre en zonerings med udgangspunkt i naturarbejdsgruppens forslag fra 2015.

I denne sammenhæng anbefales det også, at det i planperioden undersøges, om Nationalpark Thy kan leve op til de internationale IUCN-kriterier.

Vi skønner, at der f.eks. i overgangszonerne mellem plantagerne og klitheden er behov for at indføre begrænsninger i publikums færdsel (temporært eller permanent). Også for at understøtte kronvildtets betydning som græssere på den østlige del af klithederne og vestligste del af plantagerne bør det grundigt vurderes, om det kan være hensigtsmæssigt med begrænsninger i jagtens omfang i tid og rum.

7. Målsætningens § 3, stk. 9 Formidling og naturvejledning skal styrkes og koordineres

Vi vurderer, at nationalparkfonden sammen med Naturstyrelsen Thy har udført en rigtig flot indsats for naturformidlingen i de 2 foregående planperioder. Det gælder ikke mindst ved trædestenene Lodbjerg Fyr og Stenbjerg Landingsplads.

Men under henvisning til vurderingerne i ovenstående punkt 6 i vores høringssvar mener vi, at man i NP Thy fremover i endnu højere grad bør fokuseres på undervisning i hensynsfuld adfærd.

Efterskrift

Til sidst vil vi indtrængende opfordre til, at der i den kommende planperiode udvikles et langt bedre og koordineret samarbejde mellem sekretariatet i Nationalpark Thy og ledelsen i Naturstyrelsen Thy. Kun derved kan målsætningerne for natur og landskaber i nationalparken hurtigere og i højere grad end hidtil imødekommes.

Med venlig hilsen

Ib Nord Nielsen
DN

Poul Nystrup Christensen
BFN

Poul Hald-Mortensen
DOF

Hertil 2 bilag:

Bilag 1: Træartsfordeling i NST Thy ifølge driftsplan 2017

Bilag 2: Skovvegetationens forhistorie i Thy – bilag til NST driftsplan.